

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 2

Берегове 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці II.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці II (протокол №9 від 20.12.2022 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Бачо Роберт – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Заступник головного редактора:

Пойда-Носик Ніна – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Відповідальний редактор:

Макарович Вікторія – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Стойка Наталія* – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Лоскоріх Габрієлла* – доктор філософії з обліку і оподаткування (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Моца Андрій* – кандидат юридичних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Внукова Наталія* – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна); *Живко Зінаїда* – доктор економічних наук, професор (Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна); *Коваленко Юлія* – доктор економічних наук, професор (Державний податковий університет, Україна); *Новіченко Людмила* – кандидат економічних наук, доцент (Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна); *Феньвеш Вероніка* – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор (Дебреценський університет, Угорщина); *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент (Університет Й. Шельє, Словачька Республіка); *Ілеш Балінт Чобо* – кандидат наук в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Дунай Анна* – доктор філософії в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Сас Левенте* – доктор наук в галузі економіки, професор (Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія).

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці II. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №25089-15029P від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, 2022

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

2. szám

Beregszász 2022

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

*Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2022. december 20-i 9. sz. jegyzőkönyv)*

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Bacsó Róbert – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Főszerkesztő-helyettes:

Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina - gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Felelős szerkesztő:

dr. Makarovics Viktória – gazdaságtudományos kandidátusa, docens (II. RFKMF, Ukrajna).

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajnai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Sztojka Natália* – gazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Loszkorih Gabriella* – PhD (II. RFKMF, Ukrajna); *Dr. Moca Andrij* – jogtudományok kandidátusa docens (II. RFKMF, Ukrajna); *Prof. Dr. Vnukova Natália* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza (Simon Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Zsivko Zinaida* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Állami Adóegyetem, Ukrajna); *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudományok kandidátusa, docens (Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Könyvvizsgálói Akadémia, Ukrajna); *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi docens (Debreceni Egyetem, Magyarország); *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, egyetemi docens (Selye János Egyetem, Szlovákia); *Prof. Dr. Illés Bálint Csaba* - CsC, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia).

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : tudományos folyóirat. 2. szám (2022). Beregszász: II. RFKMF. 2022. 286 o.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek aktuális tudományos kutatásait tesszük közzé.

*A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

A tudományos folyóirat megjelenését Magyarország Kormánya támogatta

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 2

Berehove 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

Recommended for publication by the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated December 20, 2022)

Editorial board:

Editor-in-Chief:

Bacho Robert – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Poyda-Nosyk Nina – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Managing Editor:

Makarovych Viktoriia – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Editorial Board Members:

Orlov Ihor - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine (FR II THCHE, Ukraine); **Stoyka Nataliia** - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Loskorikh Gabriella** – PhD in Economics (FR II THCHE, Ukraine); **Motsa Andriy** – PhD in Law, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Vnukova Nataliia** – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine (Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine); **Zhyvko Zinaida** – Doctor of Economics, Professor (Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine); **Kovalenko Yuliia** - Doctor of Economics, Professor (State Tax University, Ukraine); **Novichenko Liudmyla** –Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Ukraine); **Fenyves Veronika** – Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (University of Debrecen, Hungary); **Makhova Renata** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (J. Selye University, Slovak Republic); **Illés Bálint Csaba** – Candidate of Sciences in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Dunay Anna** – PhD in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Szász Levente** – PhD in Economics, Professor (Babeş-Bolyai University, Romania).

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : scientific journal. Vol. 2 (2022) / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovych [and others]. – Berehove: FR II THCHE, 2022. – 286 p. – Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The publication of the scientific journal is sponsored by the government of Hungary

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence adress: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні	13
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Викликані інноваційним розвитком вимоги роботодавця стосовно компетентностей працівників	24
Кумар К. Розвиток економічних процесів, пов'язаних з використанням сонячної енергії	32
Колісниченко Т. Функціональні характеристики управління ресторанним бізнесом в інноваційній економіці	42
Надь Ж. Систематичний огляд: принципи та кроки	47
Натц К., Салай Ж.Г. Сектор ІКТ в Німеччині	54
Селлеш-Товт А. Прояв та управління негативними наслідками туризму в національних парках Угорщини	66
Баньої Б., Дьордьне Максим Надь Т., Мадяр З. Вплив епідемії коронавірусу та системи державної підтримки на бізнес-стратегію підприємств повіту Сабольч-Сатмар-Берег	77
Моца А. Щодо окремих проблемних питань можливої відміни Господарського кодексу України	88
Потокі Г. Євросоюзівські та інші регіональні джерела фінансування в контексті розвитку Закарпатської області	97

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану	109
Коваленко Ю. М. Допоміжні фінансові корпорації на ринку цінних паперів України	117
Неізнестна О., Тригубченко Є. Фондові механізми стратегічного розвитку фінансового потенціалу підприємств України	130
Гуляш Є., Гайду Т. Рейзінгер-Дучаї А. Індикатори ESG у звітах про сталий розвиток – яка роль фінансових установ?	138
Шювегеш Г., Божік Ш., Семан Ю. Достатність капіталу та стан відповідності строків погашення в угорських компаніях централізованого теплопостачання	154
Семан Ю., Божік Ш., Шювегеш Г. Цифровізація банківського сектору в Угорщині	163
Сочка К. Державний борг України: поточні реалії і проблеми	172

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Макарович В. Сучасні інструменти бізнес-аналітики для управління підприємницькою діяльністю	184
Ковач-Румп Г., Тангл А. Впровадження МСФЗ на рівні індивідуальної звітності в Угорщині: емпіричне дослідження	196
Калман Б.Г., Лоскоріх Г., Потокі Г. Сучасна кастова система в оподаткуванні	207
Будаї Е, Деніх Е. Якість бухгалтерської звітності з точки зору студентів	220
Гуренко Т. Облікова інформація – основа для розробки стратегії управління дебіторською заборгованістю	232
Откаленко О. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору	240
Сливка Я. Соціальні, екологічні, економічні наслідки вуглецевого сліду: обліковий аспект	248
Ганусич В. Аналіз ESG рейтингу компанії	257
Борзан А. Секереш Б. Критичні моменти під час переходу угорських компаній на звітування за МСФЗ	266
РЕЦЕНЗІЯ на колективну монографію «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності, оподаткування і консалтингу в Україні» за ред. д.е.н. проф. Г.М. Колісник	278
Загальні вимоги до оформлення рукописів	281

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Az ukrajnai autóipar fejlődési tendenciáinak elemzése	13
Barabásné dr. Kárpáti D., Csákné dr. Filep J. Az innováció vezérelt fejlődés indukálta munkáltatói kompetenciaelvárások	24
Kumar K. A napenergia felhasználásával kapcsolatos gazdasági folyamatok fejlődése	32
Kolisznicsenkó T. Az éttermi üzletvezetés funkcionális jellemzői az innovatív gazdaságban	42
Nagy Zs. Szisztematikus áttekintés: alapelvek és lépések	47
Nátz K., Szalay Zsigmond G. Tájékoztatásos és kommunikációs technológiai szektor Németországban	54
Szóllós-Tóth A. A turizmus negatív hatásainak megjelenése és kezelése magyarországi nemzeti parkokban	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. A koronavírus járvány és a támogatási viszonyok hatása a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei vállalkozások üzleti stratégiájára	77
Moca A. Az Ukrajnai Gazdasági Kódex esetleges eltörlésének problémás kérdései	88
Pataki G. Az Európai Unió és egyéb regionális fejlesztési források lehetőségei Kárpátalja fejlesztésének vonatkozásában	97

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Dubinszka O. A vállalkozások pénzügyi-gazdasági biztonsági szint meghatározásának módszertani ajánlásai a pénzügyi mutatók számítása alapján	109
Kovalenkó Ju. Kiegészítő pénzügyi szervezetek Ukrajna értékpapír piacán	117
Nyeizvesztna O., Trigubcsenkó J. Az ukrajnai vállalatok pénzügyi potenciáljának stratégiai fejlesztésére irányuló értéktőzsdéi mechanizmusok	130
Gulyás É., Hajdu T., Reizinger-Ducsai A. ESG indikátorok a fenntarthatósági jelentésekben – mi lehet a szerepük a pénzügyi intézményeknek?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán J. Tőke-és lejáratosi megfelelés állapota a magyar távhőszolgáltató vállalatoknál	154
Szemán J., Bozsik S., Süveges G. A bankszektor digitalizálása Magyarországon	163
Szocska K. Ukrajna államadóssága: jelenlegi helyzete és problémái	172

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Makarovics V. Modern üzleti elemző eszközök az üzletvezetés irányításában	184
Kovács-Rump H., Tangl A. Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén Magyarországon: empirikus kutatás	196
Kálmán B.G., Loszkorih G., Pataki G. Modern kasztrendszer az adózásban	207
Budai E., Denich E. A számviteli beszámolók minősége hallgatói nézőpontból	220
Hurenkó T. Számviteli információ – a kintlévőségek stratégia kidolgozásának alapja	232
Otkalenkó J. Az állami szektor intézményeinek beszámolóköteles személyekkel való elszámolásának számviteli módszertana	240
Szlivká J. A szénlábnyom társadalmi, környezetvédelmi, gazdasági következményei: számviteli szempont	248
Hanuszics V. A vállalat ESG rangsorának elemzése	257
Borzán A., Szekeres B. A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai	266
REZENZIÓ prof. Dr. Kolisznik H. által szerkesztett „Számvitel, elemzés, könyvvizsgálat, jelentéskészítés, adózás és tanácsadás fejlesztésének jelenlegi helyzete és kilátásai Ukrajnában” című kollektív monográfiára	278
Publikációs követelmények	281

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Analysis of the automotive industry development trends in Ukraine	13
Barabás Kárpáti D., Csák Philip J. Employer competence expectations induced by innovation-driven development	24
Kumar K. Development of economic processes utilizing solar energy	32
Kolisnychenko T. Functional characteristics of restaurant business management in an innovative economy	42
Nagy Zs. A systematic review: principles and steps	47
Nátz K., Szalay Zs. G. ICT-sector in Germany	54
Szóllós-Tóth A. The emergence and management of the negative effects of tourism in Hungarian national parks	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. The effect of the coronavirus on the business strategy and the support conditions of Szabolcs-Szatmár-Bereg County businesses	77
Motsa A. Regarding certain problematic issues of the possible Economic Code of Ukraine cancellation	88
Pataki G. Opportunities of European Union and other regional funding sources in relation to the Transcarpathia development	97

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Dubynska O. Development of methodological recommendations for determining the level of financial and economic security of the enterprise based on indicators of financial condition	109
Kovalenko Yu. Auxiliary financial corporations in the securities market of Ukraine	117
Nieizviestna O., Tryhubchenko Ye. Stock mechanisms of strategic development of financial potential of Ukrainian enterprises	130
Gulyás É., Hajdu T.-Z., Reizinger-Ducsai A. ESG indicators in sustainability reports – what is the role of financial institutions?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán Ju. Capital adequacy and maturity matching status of Hungarian district heating companies	154
Szemán Ju., Bozsik S., Süveges G. Digitalization of the banking sector in Hungary	163
Sochka K. State debt of Ukraine: current realities and problems	172

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Makarovych V. Modern business analytics tools for business management	184
Kovach-Rump H., Tangl A. The implementation of international financial reporting standards at the level of individual reports in Hungary: an empirical research	196
Kalman B.G., Loskorikh G., Pataki G. Modern caste system in taxation	207
Budai E., Denich E. Financial reports quality from the students perspective	220
Hurenko T. Accounting information as the basis for development a receivables management strategy	232
Otkalenko O. Methods of settlements accounting with accountable persons in public sector institutions	240
Slyvka Ya. Social, ecological, economic consequences of the carbon footprint: an accounting aspect	248
Hanusych V. Analysis of the company's ESG rating	257
Borzán A., Szekeres B. Critical points of Hungarian companies transition to IFRS	266
REVIEW of the Collective Monograph "Current state and prospects for the development of accounting, analysis, auditing, reporting, taxation and consulting in Ukraine" edited by Dr. Prof. H.M. Kolisnyk	278
General requirements for manuscripts	281

DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-196-206>
UDC 657.37(439)

Henetta KOVÁCS-RUMP

Számvitel és Auditálás Tanszék oktatója,
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Beregszász, Ukrajna
ORCID ID: 0000-0003-0135-7311

Anita TANGL

PhD, egyetemi docens
Befektetés, Pénzügy és Számvitel Tanszék
Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem
Gödöllő, Magyarország

AZ IFRS-EK BEVEZETÉSE AZ EGYEDI BESZÁMOLÓK SZINTJÉN MAGYARORSZÁGON: EMPIRIKUS KUTATÁS

Анотація. Характерно, що кожна країна має свої особливості і власну специфіку облікової системи, але ті процеси, що відбулися у другій половині ХХ століття, докорінно змінили економічне мислення. Зобов'язання Угорщини щодо гармонізації бухгалтерського обліку посилилися після її вступу до Європейського Союзу в 2004 році. У 2013 році з ініціативи Міністерства економіки розпочалася робота з прийняття рішень щодо вивчення умов, за яких доречно було б запровадити застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) на рівні індивідуальної звітності (окремих звітів). Зокрема, у 2015 році було введено нові правила бухгалтерського обліку відповідно до вимог МСФЗ. З метою забезпечення достатнього часу для підготовки суб'єктів господарської діяльності до оновлень, було прийнято рішення багатоетапного поступового введення МСФЗ, але зрештою виникла необхідність продовжити і цей термін. Відповідно до вищезазначеного ми дійшли висновку, що суб'єкти господарювання не завжди були належним чином підготовлені до застосування МСФЗ для складання й подання індивідуальної звітності. Вважаємо, що аналіз практичного досвіду є важливим елементом для розробки методів полегшення застосування МСФЗ. У ході емпіричного дослідження проведено опитування з тими респондентами, які на власному прикладі відчували зміни в бухгалтерському обліку Угорщини у 2015 році, зокрема процес застосування МСФЗ для індивідуальної звітності суб'єктів господарювання. Наявні зміни забезпечили можливість полегшення бухгалтерської роботи, зокрема ще на один крок наблизили зміцнення міжнародних процесів гармонізації бухгалтерського обліку. Як і під час будь-яких інновацій, труднощі виникали і тут, тому обізнаність про них є дуже важливою як для сфери наукового прогресу, так і для практичної роботи. Метою нашого дослідження є виявлення за допомогою неформального опитування тих труднощів і проблем, з якими неминуче зіткнулися суб'єкти господарської діяльності під час складання індивідуальної звітності за МСФЗ, насамперед ті, які працюють у сфері бухгалтерського обліку. Вивчення практичного досвіду дає можливість дізнатися загалом більше про процес міжнародної гармонізації бухгалтерського обліку та сприяє створенню заходів, які не тільки забезпечують, а й полегшують уніфікацію бухгалтерського обліку на світовому рівні, оскільки його важливість наразі безперечна.

Ключові слова: МСФЗ, облік, індивідуальний звіт, фінансова звітність, гармонізація.

JEL Classification: M41

Absztrakt. Jellemző, hogy minden országnak meg van a maga sajátos számviteli rendszere, viszont a XX. század második felében lezajló folyamatok alapjaiban változtatták meg a gazdasági gondolkodást. Magyarország számviteli harmonizációs kötelezettsége is erőteljesebbé vált a 2004-es

Európai Unió csatlakozása óta. 2013-ban a Nemzetgazdasági Minisztérium kezdeményezésére elkezdték feltárni, hogy milyen feltételekkel lehetne bevezetni a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámoló szintjén történő alkalmazását. Végül 2015-ben került sor az új, IFRS-ekkel összhangban álló számviteli szabályozás bevezetésére. Többlépcsős bevezetés mellett döntöttek, amivel azt próbálták elérni, hogy a gazdálkodóknak elegendő idő álljon rendelkezésükre a felkészülésre, végeredményben mégis szükségessé vált a határidők kitolása. Ebből adódóan, arra a következtetésre jutottunk, hogy az érintett gazdálkodók nem minden esetben voltak megfelelő mértékben felkészülve az IFRS-ek alkalmazására az egyedi beszámolók esetében. Az IFRS-ek alkalmazásának megkönnyítésére vonatkozó módszerek kialakításában fontos szerepet kaphatnak a gyakorlati tapasztalatok elemzései. Empirikus kutatásunk során olyan alanyokkal készítettünk interjút, akik saját bőrükön tapasztalták 2015-ös változást a magyarországi számvitelben, vagyis az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetésének folyamatát. Ez a változás a lehetőséget biztosította a számviteli munka megkönnyítésére és egy újabb lépés volt a nemzetközi számviteli harmonizációs folyamatok erősítése felé. Mint minden újítás, ez is hordozott magában nehézségeket, így azok megismerése elengedhetetlen, mind a tudományos előrelépés, mind pedig a gyakorlati munka elősegítése terén. A kutatásunk célja, hogy kötetlen beszélgetések során feltárjuk, azokat a nehézséget és problémákat, melyeket az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetésének résztvevői, vagyis elsősorban a számviteli területen dolgozó alkalmazottak tapasztaltak. A gyakorlati tapasztalatok feltárása lehetőséget nyújt a számunkra a nemzetközi számviteli harmonizáció folyamatának részletesebb megismerésére és elősegítheti az olyan intézkedések létrehozását, melyek nem csak támogatják, de meg is könnyítik a számvitel egységesítését világ szinten, hiszen ennek a fontossága napjainkban már vitathatatlan.

Kulcsszavak: IFRS, számvitel, egyedi beszámoló, pénzügyi beszámoló, harmonizáció

Abstract. It is typical that every country has its own specific accounting system, but the processes that took place in the second half of the 20th century fundamentally changed economic thinking. Hungary's accounting harmonisation commitment has become more important since its accession to the European Union in 2004. In 2013, at the initiative of the Ministry of National Economy, preparatory work was launched to explore the conditions under which the application of International Financial Reporting Standards could be introduced at the level of individual reports. In 2015 new accounting regulations have been introduced in accordance with the International Financial Reporting Standards. A phased implementation was decided in order to allow sufficient time for enterprises to prepare, but ultimately it was necessary to extend the deadlines. Consequently, we conclude that the entities concerned were not always sufficiently prepared to apply International Financial Reporting Standards to their individual reports. Analyses of practical experience can play an important role in developing methods to facilitate the application of International Financial Reporting Standards. In our empirical research, we interviewed subjects who had first-hand experience of the 2015 change in accounting in Hungary, the process of International Financial Reporting Standards adoption for individual reporting purposes. This change provided the opportunity to facilitate accounting work and was another step towards strengthening international accounting harmonisation processes. Like all innovations, this one has its difficulties, so understanding them is essential, both for scientific progress and to facilitate practical work. The aim of our research is to explore, through informal interviews, the difficulties and problems experienced by those involved in the implementation of International Financial Reporting Standards for financial reporting purposes, mainly accounting staff. The exploration of practical experience will provide us with an opportunity to gain a more detailed understanding of the process of international accounting harmonisation and may help to create measures that not only facilitate but also facilitate the unification of accounting at a global level, the importance of which is now undisputed.

Key words: IFRS, accounting, individual report, financial report, harmonization.

A probléma általános megfogalmazása. A XX. század második felében egyre nagyobb teret nyertek a multinacionális vállalatok, kialakultak a nemzetközi pénzpiacok és elkezdtünk a gazdasági globalizáció kérdésével foglalkozni. Ezek a folyamatok a számvitel területét sem hagyták érintetlenül, sőt, olyan kihívások elé állították a szakmát, melyek még napjainkban is éreztetik a hatásukat. Számviteli szempontból a nemzetközi kereskedelem és a külföldi közvetlentőke-befektetések növekedése jelentette a változást, befolyásolva a nemzetközi pénzügyi beszámolás folyamatát. A számvitel harmonizációjára vonatkozó igény nemzetközi szinten egyre erősödött, így a megoldásként létrehozott nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) elősegítették a számvitel egységesítését. Napjainkban már közel 50 éves múlttal rendelkeznek az IFRS-ek, viszont az elterjedésüket elősegítő egyik legjelentősebb esemény, az IFRS-ek Európai Unión belüli alkalmazási lehetősége volt. A magyar számvitel tekintetében is történelmi jelentőségű volt ez a változás. Kutatásunk szempontjából a magyarországi számvitel történelmének 2015-ben kezdődő újítások lényegesek, mikor is döntés született az IFRS-ek alkalmazásáról az egyedi beszámolók szintjén egyes gazdasági egységeket számára. Az adott változás egy újabb kihívás elé állította a számviteli szakmát. A bevezetés ütemterve szorosnak bizonyult, így a gyakorlati munka során egyre több probléma merült fel. Kutatásunk során ezeket a problémákat tárjuk fel. A bevezetés során tapasztalt problémák megismerésének jelenősége magyarázható a számvitel nemzetközi egységesítésére vonatkozó igény töretlen erősödésének és egyre szélesebb elterjedésének a világ országaiban, miáltal a bevezetési mechanizmus egyszerűsítésének fontossága vitathatatlan. Napjainkban a számviteli szakma legfontosabb feladatai közé tartozik, mind a tudományos, mind pedig gyakorlati szinten a számvitel egységesítését elősegítő intézkedések bevezetése, az áttérés egyszerűsítése, melyeket a megfelelő módszertani háttér kidolgozásával tudunk támogatni.

A legfrissebb kutatások és publikációk elemzése.

Ahogy a fentiekben olvasható, a nemzetközi szintéren működő vállalatok egyre több nehézséggel küszködtek, melyek közül Deák (2005) a következőket emeli ki:

- problémát jelentett a különböző országokban működő vállalkozások összehasonlítása;

- nem volt egyszerű megoldás a több országra kiterjedő vállalatcsoportok szintjén értelmezett konszolidált beszámoló összeállítására;

- egyre nehezebb volt a más országok tőzsdéin való megjelenés [1, 202 o.].

Megoldásként a felsorolt nehézségek kiküszöbölésére a számvitel harmonizációjának igénye egyre inkább felszínre került. Nem elhanyagolható tény, hogy a globalizáció a kereskedelem jelentős mértékű felélénkülésével járt, ami még inkább fokozta a számvitel harmonizációjára vonatkozó igényt.

A számvitel egységesítésére vonatkozó törekvésének jelentős mérföldköve volt az IFRS-ek Európai Unióban is kötelező alkalmazása. Eszerint 2005-től azon társaságok összevont (konszolidált) beszámolóit, melyek hitelviszonyt vagy tulajdonviszonyt megtestesítő értékpapírjait az Európai Unió valamelyik tagállamában található szabályozott piacra (tőzsdére) bevezették, kötelező az EU által befogadott IFRS-ek szerint összeállítani [4, 2 o.].

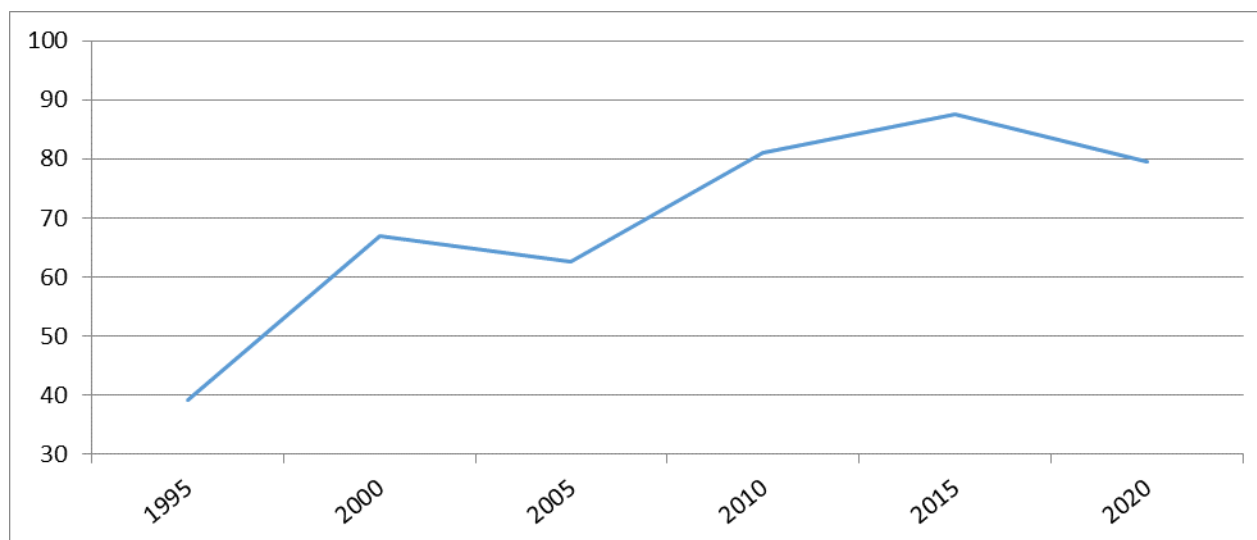
Európai Unió tagállamként Magyarország sem maradt ki ebből a folyamatból, sőt 2013-ban kezdték feltárni, hogy milyen feltételekkel lehetne bevezetni a nemzetközi

pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámoló szintjén történő alkalmazását. Végül 2015-ben került sor az új, IFRS-ekkel összhangban álló számviteli szabályozás bevezetésére. Természetesen ez az újítás sok nehézséget rejtegetett az érintettek számára.

A számvitel egységesítésének folyamatát több kritika érte már a szakemberek részéről, ahogyan Beke (2010) is írja munkájában, az egységes nemzetközi számviteli elvek kialakítása még nem elégséges feltétele annak, hogy az egész világra kiterjedő konzisztens beszámolási rendszer is kialakuljon, mivel számos olyan tényezőt kell még figyelembe venni, amely hatással van a harmonizált rendszer létrehozására. Ilyen például az egyes nemzetek törvényalkotási, bírósági és könyvvizsgálati szabályozása [2].

A kutatásunk középpontjában az IFRS-ek egyedi beszámolási szintű bevezetése áll Magyarország tekintetében. Ahogy fentebb említettük a világgazdaság a nemzetközi kereskedelem terén élénkülés volt tapasztalható az elmúlt évtizedekben, ami a magyar kereskedelmet is érintette. Magyarország teljesítménye az Európai Unió csatlakozása óta, a termék és szolgáltatás exportot illetően növekedésnek indult, ahogy ez az 1. ábrán is jól látható.

Az 1. ábrából kiderül, hogy 2005-től jelentős emelkedés volt tapasztalható Magyarországon a termék- és szolgáltatásexport volumene terén, ez magyarázható az ország Európai Unió csatlakozásának pozitív hatásával. Többek között ennek az eseménynek is köszönhető, hogy több országhoz hasonlóan Magyarországon is egyre érezhetőbb volt a számvitel nemzetközi egységesítésére vonatkozó igény.

**1. ábra: Termék- és szolgáltatásexport Magyarországon GDP %-ban
1995 -2020 között**

Forrás: The World Bank adatok alapján [11] saját szerkesztés

Az elmúlt években folyamatosan foglalkoztatta a magyar számviteli szakmát az IFRS-ek egyedi beszámolási szintű kérdései. Több kutató is vizsgálta már munkájában ezen újítás folyamatát és hatásait, ennek ellenére a téma még korántsem mondható elavultnak, hiszen napjainkban is vannak új belépők az alkalmazók körébe, akik saját tapasztalataik megosztásával nagyban hozzá tudnak járulni ennek a folyamatnak az

alaposabb megismeréséhez és segítségükkel a számviteli szakemberek munkájának megkönnyítéséhez. Ez az újítás a gazdálkodó egységek széles körét érintették, többek között a hitelintézeteket is. A hitelintézetek körében az áttérés kérdéseit Füredi és Várkonyiné, 2017-ben publikált munkájukban vizsgálták. A szerzők kiemelik, hogy az áttérés időszaka nem lesz problémamentes, mivel 2018. január 1-től hatályba lép az IFRS 9 pénzügyi instrumentumok standard [5, 21 o.]. Az IFRS 9 pénzügyi instrumentumok szabvány – amint megváltoztatja a pénzügyi eszközök besorolására, értékelésére vonatkozó előírásokat, és új, várható hitelveszteségeken alapuló értékvesztési modellt tartalmaz [5, 22 o.]. Véleményük alapján már 2017. évi éves pénzügyi beszámolót megelőzően tájékoztatással kellett volna szolgálni a számviteli politikák változásairól, illetve közzétenni az ismert vagy ésszerűen megbecsülhető azon információkat, amelyek relevánsak annak értékeléséhez, hogy az új IFRS alkalmazása milyen hatással lesz a gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásaira a kezdeti alkalmazás időszakában ezzel is megkönnyítve az átállás folyamatát [5, 26 o.].

A bankszektorot illető további tapasztalatokat Gyulyás és Somogyi (2019) vizsgálták az IFRS 9 bevezetésének vonatkozásában. A kérdőíves kutatásukból kiderül, hogy a hitelintézetek számára a három legnagyobb kihívást az értékvesztés meghatározása, az SPPI-teszt, valamint az adózással összefüggő kérdések jelentették [6, 270 o.]. Az első évben a hitelintézetek inkább negatívan ítélték meg az áttéréssel járó feladatokat [6, 273 o.].

Az áttérés nem csupán a bankszektorot érintette. Borzán és Szekeres (2021) egy magyar nagyvállalat tekintetében vizsgálták az IFRS első alkalmazásának folyamatát. Fő szempontjuk a magyar számviteli szabályozás és az IFRS-re vonatkozó számviteli alapelvek különbségeiből fakadó eltérések elemzése. Vizsgálatuk során számos olyan eltérést azonosítottak, melyek a két számviteli rendszer különbözőségéből adódóan a vagyon nagyságában okozott különbséget a vizsgált nagyvállalat és az IFRS alapján elkészített beszámolók között viszont kiemelik, hogy további következtetések levonásához nagyobb sokaság bevonásával kellene elvégezni a vizsgálatokat, valamint a kutatás folytatásaként több év viszonylatában összehasonlítani az adatokat [3, 45 o.]. Tarpataki és társai (2022) a mérleg- és eredménykimutatás adatainak eltéréseit vizsgálták a magyar vállalkozások áttérésének következményeként az IFRS alapú beszámolóra. Arra a következtetésre jutottak, hogy az IFRS-re való áttérés a vizsgált vállalkozások többségénél nem befolyásolta a pénzügyi kimutatások főbb számait [8, 111 o.]. Amint láthatjuk a téma kutatói más-más szempontból vizsgálták meg az átállás folyamatát illetve hatásait. Az általunk elvégzett kutatás a személyes tapasztalatok feltárása összpontosít, kvalitatív módszerrel vizsgáljuk az átállás folyamatát, így lehetőségünk nyílik olyan problémák felismerésére melyeket eddig nem feltétlenül ismert fel a szakma, vagy azon problémák megerősítésére melyeket a korábbi kvantitatív kutatási módszerek segítségével kerültek erősebb megvilágításba.

A cikk célja. A kutatásunk célja, hogy kvalitatív kutatási módszer segítségével feltárjuk az IFRS-ek egyedi beszámolók szintjén történő bevezetésének gyakorlati tapasztalatait, különös tekintettel a bevezetés során tapasztalt nehézségekre. Kutatásunk során interjúkat keretein belül beszélgettünk, az átállás folyamatát első kézből tapasztalt szakemberekkel. A kapott eredmények összegzésével célunk rávilágítani a gyakorlati szakemberek véleményének fontosságára, az adott kérdéskört illetően ajánlásokat tenni az interjúkat során feltárt problémák megelőzésére.

A kutatási eredmények bemutatása. Az IFRS-ek bevezetésével kapcsolatos nehézségek feltárásának kérdésével napjainkban is aktívan foglalkozik a könyvelői szakma. Ennek hatására az érintettek folyamatosan az újabb megoldásokat keresik a kérdéskör alaposabb feltérképezésére. Véleményünk szerint nem elhanyagolhatóak a gyakorlati tapasztalatok és élmények, így kutatásunk során olyan egyéneket kérdeztünk meg, akik munkájuk során átélték a 2016-2018-ban végbement változást a magyarországi számvitelben vagyis, az IFRS-ek egyedi beszámolási célú bevezetések folyamatát. A kutatás félig strukturált interjú formájában ment végbe és 2021 nyarán valósult meg Magyarországon.

A kutatásban 4 tőzsdén jegyzett társaság és 2 hitelintézet vett részt. A megkérdezettek könyvelőként dolgoztak az adott gazdálkodó egységeknél. Emellett egyedi kérésre a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésünkre bocsátotta az IFRS alkalmazásba új belépők számát 2016-2020 időszakra, mely adatok segítségével szeretnénk kiegészíteni empirikus kutatásunkat.

Mivel egy tapasztalati vizsgálatról van szó, így sokkal „ember közelebb” képet kapunk a vizsgált kérdésekről. A választott kutatási módszerrel könnyebben elkerülhető, hogy lényegi információk vesszenek el az interjúalany megkérdezése során, ami akár más képet is mutathat a vizsgált kérdésekről, mint pl. egy kérdőíves kutatás esetén. Az sem elhanyagolható tény, hogy az interjú során előfordulhat, hogy maga az alany vet fel egy olyan fontos részletet a témával kapcsolatban, melyre magunk nem gondoltunk volna, így egy kérdőíves kutatás során nem került volna napvilágra. A kutatásunk során leginkább az egyedi tapasztalatok megismerésére, az egyedi különbségek feltárására vagyunk kíváncsiak.

A 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozat a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásáról világosan leírja a bevezetésre ütemtervét, melyből kiderül, hogy egyes gazdálkodó egységek már 2016-tól élhetnek az IFRS-ek egyedi beszámolási célú alkalmazásának lehetőségével, míg mások 2017-től kaptak erre lehetőséget.

A vizsgálat pontossága érdekében elengedhetetlen a pontos ütemterv ismerete, melyet az 1. táblázatban vázolunk. Az 1. táblázatból kiderült, hogy a bevezetés ütemterve egyes gazdálkodó egységek számára a kezdetekben biztosította a választás lehetőségét, így külön figyelmet érdemel a kérdés, hogy már akkor is volt-e hajlandóság az átállásra, mikor az még nem volt kötelező az adott gazdasági egység számára.

1. táblázat

A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásának ütemterve

	Gazdálkodó egység	2016.01.01. Választható (az MNB által felügyelt intézmények kivételével)	2017.01.01. Választható	2017. 01.01 Kötelező	2018. 01.01 Kötelező
1.	azon vállalkozások számára, amelyek értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának szabályozott piacán forgalmazzák	X		X	

	Gazdálkodó egység	2016.01.01. Választható (az MNB által felügyelt intézmények kivételével)	2017.01.01. Választható	2017. 01.01 Kötelező	2018. 01.01 Kötelező
2.	anyavállalati döntés alapján azon vállalkozások számára, amelyek legfelsőbb anyavállalata a konszolidált beszámolóját az IFRS-ek alapján készíti el	X			
3.	a hitelintézetek és a hitelintézetekkel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások számára			X	
4.	a biztosítók számára, a szolvencia II. szabályozás alá nem tartozó biztosító egyesületek kivételével		X		
5.	az MNB felügyelete alá tartozó, az előzőekben nem említett intézmények számára, a pénztárak kivételével		X		
6.	az előzőekben nem említett, könyvvizsgálati kötelezettség alá eső társaságok számára		X		
7.	a szövetkezeti hitelintézetek és a szövetkezeti hitelintézetek integrációjában részt vevő egyéb hitelintézetek, valamint a 3. szerinti egyes kisebb méretű hitelintézetek számára				X

Forrás: saját szerkesztés a 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozatban foglaltak alapján [9]

Interjúink alkalmával megkérdeztük a gazdálkodó egységeket, akik számára biztosított volt a választás lehetősége, hogy éltek-e azzal, és ha igen, akkor mi volt az a mozgatórugó, ami a kötelezővé tétel előtt erre a döntésre ösztönözte őket. Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontjai a kutatásunkban részt vevő gazdálkodó egységek esetében a 2. táblázatban láthatóak.

2. táblázat

Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontja a vizsgálatban részt vett gazdálkodó egységek esetében

Vizsgált gazdálkodó egység	Az IFRS egyedi beszámolási bevezetésének időpontja
Tőzsdén jegyzett társaság „A”	2016. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „B”	2016. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „C”	2017. január 1.
Tőzsdén jegyzett társaság „D”	2017. január 1.
Hitelintézet „E”	2017. január 1.
Hitelintézet „F”	2017. január 1.

Forrás: saját szerkesztés interjúk alapján

A tőzsdén jegyzett társaságok esetében az átállás 2016. január 1.-én már megvalósulhatott. Az A és B interjúalanyok tapasztalataik alapján elegendő idő állt

rendelkezésre az átállásra. Elmondásuk szerint már régóta készítik a konszolidált pénzügyi beszámolóikat az IFRS-ek szerint, így az egyedi beszámolók terén való alkalmazásának folyamatára fel voltak készülve, így ők már 2016-ban éltek a bevezetés lehetőségével. A korai bevezetés legfőbb ösztönzőiként a felhasználóbarátabb könyvelést és párhuzamos könyveléssel járó többlet terhek megszűnését említették.

Mint a 2. táblázatból kiderül a C és D interjúalanyok által képviselt tőzsdén jegyzett társaságok a kivárást választották és csak 2017-től készítik egyedi beszámolóikat az IFRS-ek szerint. Ez az jelenti, hogy ők csak attól a ponttól éltek ezzel a lehetőséggel, mikor már kötelező volt a számukra. Érdeklődésünkre, hogy mi volt ennek az oka, mindkét interjúalany a lehetséges jogszabályi változásokra utalt.

A hitelintézetek esetében, az átállás időpontja 2017 volt és kötelező jelleggel meg kellett valósítani. Mind az E és F interjúalanyok egyet értettek abban, hogy kevés idő állt rendelkezésükre az átállásra. Az E interjúalany elmondása szerint sok olyan kérdés merült fel bennük a bevezetéssel kapcsolatban, melyek megválaszolása időigényes volt. F interjúalany kiemelte, hogy nem fordítottak kellő időt az átállási folyamat megtervezésére, így sokkal feszítettebb tempóban kellett dolgozniuk az átállás előtti időszakban, ami miatt az alkalmazottak nem feltétlenül fogadták pozitívan a változást.

Kérésünkre a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésünkre bocsátotta azok számát, akik 2016-2021 között beléptek az IFRS alkalmazók körébe. Jól látható a 3. táblázatból, hogy a 2016-os évben alacsony volt az új belépők száma, nyilvánvalóan, azért mert ekkor még opcionális volt az átállás lehetősége.

3. táblázat

Új belépők száma az IFRS alkalmazók körébe 2016-2021* között

Év	Új belépő IFRS-be	
	pénzügyi	nem pénzügyi
2016	4	8
2017	54	84
2018	39	28
2019	27	25
2020	2	15
2021*	4	9

* 2021.06.02-án hatályos adatok szerint.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) „Új belépő IFRS-be, egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány” [10]

Az interjúalanyok egyike sem említette, hogy az IFRS egyedi beszámolási bevezetésére vonatkozó döntést azért fogadták pozitívan, mivel az erősíti a gazdálkodó egység versenyképességét vagy könnyebb összehasonlíthatóságot biztosít a beszámolók között. Ezt érdekesnek tartjuk kiemelni, mivel tulajdonképpen ezek lennének a kulcs tényezői az IFRS-ek bevezetésének, viszont abban mindenki egyet értett, hogy a továbbiakban egyszerűbb munkavégzésre számítottak a bevezetés hatásaként.

Az IFRS-ek alkalmazására vonatkozóan az érintett gazdálkodó egységeket egyszerre érte külső és belső nyomás. Ahogyan a 3. táblázatból kiderül az IFRS-ek

alkalmazóinak köre 2017-ben növekedett meg a legjelentősebb mértékben, ami egyértelműen a külső törvényi nyomásnak tudható be, mind a pénzügy és nem pénzügyi intézményeket illetően, viszont nem elhanyagolható tény, az a belső nyomás, mely az anyavállalatok irányából érkeztek, rábírva a gazdálkodó egységeket, hogy a jogilag kötelezővé tétel előtt éljenek az átállás lehetőségével.

Az interjúk során különös hangsúlyt fektettünk a bevezetés során tapasztalt problémák feltárására. Az interjúalanyok hasonló nehézségekről számoltak be, melyeket a 4. táblázatban foglaltunk össze.

4. táblázat

Az IFRS egyedi beszámolási bevezetése során tapasztalt problémák a vizsgálatban részt vett gazdálkodó egységek esetében

Vizsgálatban részt vevő gazdálkodó egység	Az IFRS egyedi beszámolási bevezetése során tapasztalt problémák
Tőzsdén jegyzett társaság „A”	<ul style="list-style-type: none">- a számviteli politika átdolgozása és kiegészítése- egyéb szabályzatok módosítása (pl. értékelési politika)- azon folyamatok optimalizálása, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Tőzsdén jegyzett társaság „B”	<ul style="list-style-type: none">- a számviteli politika átdolgozása és kiegészítése- képzések biztosítása- azon folyamatok optimalizálása, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS- IT- rendszer fejlesztési nehézségek- az új IT-rendszer alkalmazásának nehézségei
Tőzsdén jegyzett társaság „C”	<ul style="list-style-type: none">- külső segítség bevonásának a korlátai- az átállással járó feladatok nehézségeinek alábecsülése, ebből adódóan nem megfelelő projektmenedzsment- szoros határidők- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Tőzsdén jegyzett társaság „D”	<ul style="list-style-type: none">- az alkalmazottak negatív hozzáállása- szakemberhiány- képzések biztosítása- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- IT- rendszer fejlesztési nehézségek
Hitelintézet „E”	<ul style="list-style-type: none">- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- szoros határidők- IT- rendszer fejlesztési nehézségek- szakember hiány
Hitelintézet „F”	<ul style="list-style-type: none">- a bevezetés idő- és anyagi erőforrás igényesebb a vártnál- naprakész IFRS tanácsadó- szoros határidők- IT- rendszer fejlesztési nehézségek

Forrás: saját szerkesztés interjúk alapján

Az interjúk során kiderült, hogy a vizsgálatban részt vevő gazdálkodó egységekben nehézséget okozott az új IT-rendszerek fejlesztése és azok tesztelési folyamatára szánt határidők betartása. Emellett annak ellenére, hogy a konszolidált

pénzügyi beszámolóik már több éve az IFRS-ek szerint állítják össze, mégis tapasztaltak szakmai kihívásokat az átállás során. Itt kiemelték a számviteli politika átdolgozását és azon folyamatok optimalizálását, melyek eltérően kezel a magyar számviteli törvény, mint az IFRS. Több interjúalany is jelezte, hogy a felmerült problémák megoldása érdekében külső IFRS tanácsadó segítségét vették igénybe, de így is sokkal idő- és anyagi erőforrás igényesebb volt az átállás, mint arra korábban számítottak.

Minden nehézség ellenére az interjúalanyok pozitívan nyilatkozott az átállás után tapasztalt hatásokról. Elmondásuk alapján, ha megfelelő szakértelemmel rendelkező egyének segítették volna az átállást, sokkal könnyebben vették volna az akadályokat.

A szakember hiány megszüntetésének fontosságát, Lukács (2017-ben) már megfogalmazta. Munkájában felhívja a figyelmet az IFRS egyedi beszámolási szintű bevezetésének előnyeire és hangsúlyozza az IFRS minősítés megszerzésének jelentőségét. Kiemeli, hogy 2017-ben az összes regisztrált mérlegképes könyvelők csupán 3%-ának volt IFRS regisztrációja, ami alátámasztja az interjúink során felmerült szakemberhiány nehézségeinek tényét [7].

Következtetések és a kutatás továbbvitelének lehetőségei. Az IFRS bevezetése az egyedi beszámolók szintjén, fontos fejlődés volt a magyar számvitelben, ugyanakkor nyomásként is értelmezhető az érintett gazdálkodó egységekre nézve. Mint kiderült a kutatásból, nem csak a külső törvényi nyomásról kell beszéljünk, hanem az anyavállalatok részéről tanúsított követelményekről is. A bevezetés folyamatának nehézségeit tovább fokozta az általános megjelenő szakemberhiány az IFRS minősítéssel rendelkező könyvelők és tanácsadók tekintetében. Ezt tulajdonképpen minden interjúalany megemlítette. Általánosan megjelenő nehézség volt továbbá a magyar számviteli szabályozás és az IFRS szerinti számvitel között különbség felismerése és egy olyan rendszer kialakításának hiánya, mely gördülékenyen tudja kezelni ezeket a különbségeket. Ehhez elsősorban a megfelelő IT-rendszerre van szükség, sőt alapjaiban véve ez nélkülözhetetlen előfeltétele a sikeres átállásnak. Az interjú alanyok által képviselt gazdálkodó egységek mindegyikében felmerült valamilyen probléma az IT-rendszer fejlesztése során vagy az alkalmazás tekintetében, visszautalva ismételten a szakemberhiány problémájára. Következtetésképp elmondható, hogy a vártnál több időt és anyagi erőforrást igényelt az átállás. Véleményünk szerint a kapott eredmények alapján kijelenthetjük a megfelelő projektmenedzsment jelentőségét. Ahhoz, hogy a gyakorlatba átültethető konkrét javaslatokat tegyünk az IFRS egyedi beszámolói alkalmazása terén további kutatásokra van szükség, az interjúalanyok elemszámának bővítésével illetve a megkérdezendő gazdálkodó egységek tevékenységi körének szélesebb palettájával, hiszen a kutatás során kiderült, hogy bár voltak általánosan megjelenő problémák a tapasztalatok között, mégis minden megkérdezett gazdálkodó egység esetében voltak sajátosságok tapasztalatok. Úgy gondoljuk, hogy ez bizonyítja, hogy a témának még mindig van aktualitása és jelentősebb hangsúlyt kellene kapjon a probléma feltárásának ilyes jellegű formája. Következtetésképpen kijelenthető, hogy minden nehézség ellenére az interjúalanyok egyetértettek abban, hogy az IFRS bevezetés az egyedi beszámolók szintjén pozitív hozadékkal járt és a számvitel egységesítésére vonatkozó törekvések jelentősége egyre inkább fokozódni fog a jövőben.

A felhasznált források listája / References

1. Deák I. (2005) A globalizálódó számvitel. In Botos Katalin (szerk.) Pénzügyek és globalizáció. SZTE Gazdálkodástudományi Kar Közleményei. JATEPress, Szeged, 201-214 o. ISSN: 1588-8533 URL: http://acta.bibl.u-szeged.hu/5660/1/gtk_2005_201-214.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.23)
2. Beke J. (2010) A számvitel globalizálódása és harmonizálódása a regionális (EU) és a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok tükrében. *Külgazdaság*, LIV. évf., 2010. május-június. 81–101. o. ISSN 0324-4202 URL: https://kulgzadasag.eu/api/uploads/05_beke_jeno_bc7650d364.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.25)
3. Borzán A., Szekeres B. (2021) Áttérés a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szerint összeállított éves beszámoló elkészítésére egy hazai nagyvállalat esetében. *Vállalkozásfejlesztés a XXI. században. Üzleti megoldások és gyakorlati tapasztalatok a menedzsment területén*, 2021/1. kötet. 28-46 o. ISBN 978-963-449-279-5 URL: https://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/VF2021/VF2021-1/VF_2021_I_kotet_6.pdf (letöltés időpontja: 2022. 08.26)
4. Bogáth E. (2018) A nemzetközi számviteli rendszerek harmonizációja. *Controller info*, 6. évf. 1.sz. 2-4. o. ISSN: 2063-9309 URL: http://real.mtak.hu/106172/1/ContrInf_beliv_2018-01_01.pdf (letöltés időpontja: 2022. 05.23)
5. Füredi-Fülöp J., Várkonyiné Juhász M. (2017) Gondolatok a hitelintézetek körében bevezetésre kerülő a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok alapján készített egyedi szintű beszámolóról. *Pénzügy-számvitel füzetek III.*, Miskolci Egyetem Kiadó, 2017. 19-27 o. ISBN 978-615-5626-35-7 URL: <https://gtk.uni-miskolc.hu/files/13413/P%C3%A9nz%C3%BCgy-sz%C3%A1mvitel+f%C3%BCzetek+h%C3%A1rmas+sz%C3%A1ml.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 08.28)
6. Gulyás É., Somogyi C. (2019) Az ifrs 9 bevezetésének tapasztalatai a bankszektorban. *Gazdaság és Pénzügy*, 2019. 6. évf. 3. sz. 255-283 o. ISSN 2415-8909 URL: <http://real.mtak.hu/102236/1/255-283GulyasSomogyi.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 08.28)
7. Lukács J. (2017) Egyre nagyobb teret nyernek az IFRS-ek. *Szak-ma*, 2017. februári lapszám. ISSN 1419-6956 URL: <http://szak-ma.hu/ifrs/egyre-nagyobb-teret-nyernek-az-ifrs-ek-101348> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
8. Tarpatáki E., Filyó J., László N. (2022) Magyar vállalkozások áttérése az IFRS-alapú beszámolóra a hitelbírálatok során használt mutatószámok tükrében. *Hitelintézeti Szemle*, 2022. 21. évf. 1. sz. 95-112. o ISSN 2416-3201 URL: <http://real.mtak.hu/140779/1/hsz-21-1-t4-tarpataki-filyo-laszlo.pdf> (letöltés időpontja: 2022. 09.03)
9. 1387/2015. (VI. 12.) Korm. határozat a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásáról URL: <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1387.KOR&targetdate=&printTitle=1387/2015.+%28VI.+12.%29+Korm.+hat%C3%A1rozat&getdoc=1> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
10. Központi Statisztikai Hivatal „Új belépő IFRS-be, egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány” URL: www.ksh.hu (letöltés időpontja: 2022. 05.28)
11. The World Bank URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS> (letöltés időpontja: 2022. 05.28)

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Роберт БАЧО

Технічний редактор:

Вікторія МАКАРОВИЧ

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:

Габор ПОТОКІ

УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 7637 від 19 липня 2022 року.

Надруковано: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 20.02.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 23,24.

Формат 70x100/16. Замовл. №458.

Тираж 50.